

NIEUWSBRIEF KANSENBEVORDERING

maart 2022

1. VOORWOORD

Binnen CLB Het Kompas hebben we een rolgroep kansenbevordering. Vanuit elk team binnen het CLB is er iemand vertegenwoordigd. We bekijken situaties met extra aandacht voor kinderen en jongeren in maatschappelijk kwetsbare situaties.

Met deze nieuwsbrief willen we jullie graag informeren over aspecten die betrekking hebben op kansenbevordering.

In deze nieuwsbrief geven we toelichting bij **meertaligheid**. We bespreken een aantal punten kort en verwijzen naar bruikbare bronnen. We willen hierbij benadrukken dat de informatie ook bruikbaar is voor anderstaligen in het secundair onderwijs.

Met de toestroom van **vluchtelingen uit Oekraïne** willen we ook graag informatie meegeven die kan helpen als er kinderen en jongeren zich aanmelden in jullie school.

2. MEERTALIGHEID

In december hebben alle personeelsleden van ons CLB een vorming gevolgd rond meertaligheid. We willen hierbij graag inzoomen op een tweetal onderdelen binnen deze vorming.

Een eerste onderdeel gaat over het belang van de **moedertaal** bij meertaligheid.

Uit onderzoek is vastgesteld dat hoe rijker de moedertaal van een kind is hoe vlotter een kind of jongere een nieuwe taal aanleert.

Het is zinvol om met ouders in gesprek te gaan rond de meertalige taalontwikkeling van hun kind. Bruikbaar materiaal hiervoor is “tussen taal en blokkendoos”, waarbij hierbij de link <https://www.sig-net.be/publicatie/46/tussen-taal-en-blokkendoos-gratis-online-versie>.

Het materiaal is opgebouwd rond volgende thema's :

- Hoe geef ik elke taal voldoende aandacht ?
- Hoe werken we als ouders samen aan een meertalige opvoeding ?
- Hoe voelt mijn kind zich te midden van alle talen ?
- Ervaar ik verschillen tussen de cultuur thuis en op school die het aanleren van een taal bemoeilijken ?
- Wat is de zin van samenspelen tussen ouder en kind ?
- Welk speelgoed bied ik aan in functie van het schoolse leren ?

Bij het vierde thema worden we er o.a. attent op gemaakt dat het in onze cultuur belangrijk is om je mening te kunnen formuleren en te argumenteren. In andere culturen ligt de nadruk eerder op luisteren op jonge leeftijd en zijn er minder verbale verwachtingen.

Het is ook zinvol om met ouders de kracht van voorlezen te bespreken. Ook al zijn ouders de Nederlandse taal onvoldoende machtig is het zinvol om samen met hun kind in boekjes te kijken en om in de thuistaal te vertellen bij de prenten.

We willen ook graag inzoomen op de twee soorten taalvaardigheid met name de dagelijkse algemene taal en de cognitieve academische taalvaardigheid, ook **DAT en CAT** genoemd. We baseren ons hiervoor op een artikel over meertaligheid en taalstoornissen. Het volledige artikel is terug te vinden via volgende link <https://meertaligheidentaalstoornissen.vu.weebly.com/datcat-meertalige-kinderen.html>

De ontwikkeling van taal gaat samen met het verkennen van de wereld en het ontwikkelen van het denken. Kinderen ontwikkelen eerst hun **Dagelijkse Algemene Taal (DAT)** of concrete taal in dagelijkse situaties. Het gaat over concrete woorden en zinnen, over het hier en nu, waarbij sprake is van een duidelijke context.

Wanneer kinderen ouder worden, vindt er een overgang plaats naar **Cognitieve Academische Taalvaardigheid (CAT)**. Het is een geleidelijk proces van het spreken over alledaagse ervaringen naar het zich kunnen uiten in abstracte bewoordingen. De taal komt losser van de context. Door CAT kunnen complexere verbanden en ingewikkelde gedachtenconstructies verwoord worden.

De overgang van DAT naar CAT vindt plaats op school. De dagelijkse spreektaal biedt onvoldoende mogelijkheden om de leerinhouden op school te kunnen volgen. CAT wordt daarom ook wel aangeduid met 'schooltaal'. Het betreft de meer abstracte taal in schoolse situaties.

De overgang van DAT naar CAT is bij successief meertalige kinderen complexer dan bij eentalige kinderen. We spreken van successief meertalige kinderen wanneer het kinderen betreft waarbij de tweede taal verworven wordt nadat de eerste taal al redelijk verworven is.

Wanneer een kind de tweede taal aangeboden krijgt op school wordt er gestart met het aanbieden van de dagelijkse taal. De woordenschat die het kind in zijn moedertaal heeft opgebouwd, biedt hierin ondersteuning. Het kind leert met de ontwikkeling van DAT in de nieuwe taal zich te uiten in alledaagse, concrete situaties. Dit proces duurt ongeveer **1 tot 2 jaar**.

Het onderwijs is vrij snel gericht op de overgang naar CAT. Dit vraagt een grote inspanning van de meertalige leerlingen. Waar eentalige kinderen terug kunnen vallen op de dagelijkse taalvaardigheid in hun moedertaal, moeten meertalige kinderen zowel het label als het concept leren in een andere taal. Gemiddeld duurt het **5 tot 7 jaar** voordat kinderen een niveau van CAT bereiken dat vergelijkbaar is met dat van hun eentalige leeftijdsgenoten.

Het proces van DAT naar CAT vraagt ondersteuning, stimulering en aanmoediging. Bij deze ondersteuning is 'betekenisvolle interactie' een cruciaal begrip.

Hierbij verwijzen we graag naar de publicatie "Bouwstenen voor effectieve taaltrajecten. Praktijkgids voor taalondersteuning in het kleuter-, lager en secundair onderwijs". Deze is gratis te downloaden via deze link

<https://data-onderwijs.vlaanderen.be/documenten/bestand.ashx?nr=14126>

Ook de publicatie “Zill met AN in het basisonderwijs” is mooi materiaal om te gebruiken bij de verdere uitbouw van een taalbeleid op school.

3. OPVANG VLUCHTELINGEN UIT OEKRAÏNE

Met de toestroom van vluchtelingen uit Oekraïne willen we hier graag wat informatie meegeven betreffende de opvang van deze kinderen en jongeren in de klas.

Naar school kunnen gaan, betekent voor deze kinderen en jongeren heel wat. Het geeft hen de mogelijkheid om even hun zorgen los te laten.

Door regelmaat, ritme en structuur op school wordt de buitenwereld terug overzichtelijk, voorspelbaar en dus veilig.

Belangrijk is dat deze leerlingen tijd krijgen om vertrouwd te geraken met onze omgangsvormen, structuur en levenswijze. Tegelijkertijd is het belangrijk dat de school de nodige ruimte voorziet voor de erkenning van de specifieke leefsituatie van het kind of de jongere, een leefsituatie van onzekerheid, gemis van vrienden, ...

Een open, uitnodigende houding betekent heel veel. Op zoek gaan naar de talenten van deze kinderen en jongeren is een hulp. Het geeft hen houvast in het hier en nu.

Ouders betrekken en veel praktische informatie geven, helpt.

Ook ingaan op gevoelens kan rust bieden. Het is echter niet aangewezen om vragen te stellen over het vluchtverhaal. Wel is het goed om gevoelens te zien en te benoemen in het hier en nu.

Jonge vluchtelingen kunnen heel wat stress ervaren. Inzien dat bepaalde gedragingen en symptomen voortkomen uit stress werkt geruststellend. Stress verlagende maatregelen bieden een goede hulp.

Via deze link vinden jullie een filmpje over wat stress met ons brein doet

<https://www.youtube.com/watch?v=U8gLstY6dYc>

Tenslotte willen we nog meegeven dat kinderen en jongeren op heel verschillende manieren kunnen reageren.

Op [website](#) van CLB Het Kompas vinden jullie onder de rubriek intranet voor scholen bij interessante materialen de werkmap trauma- en cultuursensitief werken op school. Hierin staan heel wat tips om een warm, verbindend klimaat te creëren voor de leerlingen met een vluchtverhaal.

Medewerkers kansenbevordering CLB Het Kompas

Aerts Babs	Mechelen trajectteam 1
De Clercq Kathleen	Rumst trajectteam
De Prins Steffi	Mechelen trajectteam 2
Ibrahimi Fatma	Rumst ankerteam
Ibrahimi Naïma	Mechelen ankerteam 1
Keldermans Inge	Mechelen ankerteam 2
Lamouri Dounia	Intercultureel medewerker
Maurissen Anne-Sophie	Heist ankerteam
Popelier Ann	Medisch team en medisch coördinator
Saerens Brigitte	Rumst ankerteam en coördinator kansenbevordering
Sterckx Kathleen	Heist trajectteam

Contactgegevens Kansenbevordering Het Kompas

Brigitte.saerens@clbkompas.be 03/451.22.42

Vijfhoek 1 bus 1A
2800 Mechelen
015 41 89 11
mechelen@clbkompas.be
www.clbkompas.be

Fr. Coeckelbergsstraat 2
2220 Heist-op-den-Berg
015 24 81 10
heistopdenberg@clbkompas.be
www.clbkompas.be

Kard. Cardijnstraat 33
2840 Rumst
03 886 76 04
rumst@clbkompas.be
www.clbkompas.be